Koridoro di Speguli

Da Frederic Brown

Ilustrita da Vidmer

Tradukita da Ian Niles

Esas desfacila decido, kad abandonar la vivo por povar vivar ol itere.

Dum instanto vu pensas ke lo esas blindeso provizora, ta tenebro subita qua venas ye mezo di posdimezo lumoza.

Lo mustas esar blindeso, vu pensas. Ka la suno qua brunigabis vu povis extingesar ye instanto, lasante vu ye total negreso?

Lore la nervi di vua korporo dicas a vu ke vu stacas, malgre ke ante nur un sekundo vu sidis komfortoze, preske inklinante, en stulo kanvasal. Che la teraso di domo di amiko in Beverly Hills. Interparolante kun Barbara, vua fiancota. Regardante Barbara – en vesto natal – elua pelo brunatra en la sunolumo brilant, bela.

Vu surhavis vesto natal. Nun vu ne sentas ol an vu. La lejera preso dil tayo-bendo elastika ne plus esas ibe an vua tayo.

Vu tushas vua hanchi per vua manui. Vu esas nuda. E vu stacas.

Irgo quo eventis a vu esas plu multe kam chanjo a subita tenebro od a subita blindeso.

Vu levas vua manui taste avan vu. Oli tushas sufaco simpla e glata, muro. Vu eskartas oli e singla manuo atingas angulo. Vu turnas lente. Duesma muro, lore triesma muro, lore pordo. Vu esas en vesto-chambreto ye cirkume quar futi quadrata.

Vua manuo trovas la maneto dil pordo. Ol turnas e vu pulsas la pordo apertita.

Esas lumo nun. La pordo apertesabas ye chambro lumata . . . chambro quan vu nulatempe vidis ante nun.

La chambro ne esas granda, ma ol esas agreable moblizita – quankam la stilo dil mobli esas stranja a vu. Modesteso igas vu sorgeme apertar la pordo tilkomplete. Ma la chambro ne havas personi.

Vu pazas aden la chambro, turnante por retrovidar aden la chambreto, qua nun lumesas per la lumo del chambro. La vesto-chambreto esas e ne esas vesto-chambreto. Ol havas dimensioni e formo di vesto-chambreto. Ma ol kontenas nulo, mem nula agrafo, nula vergo por pendar vesti, nula tabulo. Ol havas vakua muri e esas vakua spacio ye quar-ople-quar futi.

Vu klozas la pordo e stacas regardante cirkum la chambro. Ol esas cirkume dekedu-ople-dekesis futi. Esas un pordo, ma ol esas klozita. Esas nula fenestri. Kin mobli. Quar de oli esas familiara a vu – plu o min. Un de li aspektas quale skribtablo funcionala. Un esas evidente stulo … qua aspektas komfortoze. Esas un tablo, ma olua suprajo havas plura niveli vice nur un. Altra moblo esas lito o kanapeo. Ulo briletanta jacas trans ol e vu marchas ad ol e prenas la kozo briletanta e examenas ol. Esas vesto.

Vu esas nuda, por ke vu metas ol. Pantofli esas parte sub la lito (o la kanapeo) e vu glitas vua pedi aden oli. Oli fitas, e oli esas varma e komfortoza quale nulo quon vu irgatempe surhavis an vua pedi. Quale lano de mutonyuno, ma plu mola.

Vu esas parvestita nun. Vu regardas la pordo – la nura pordo dil chambro ecepte olta dil vesto-chambreto de qua vu eniris. Vu marchas al pordo e ante ke vu probos la maneto, vu vidas la mikra afisho skribita per skribmashino glutinita poke super ol qua havas ica vorti:

> **Ca pordo havas seruro tempal aranjita por apertesar pos un horo. Por motivi quin vu balde komprenos, esas plu bona ke vu ne departez la chambro antee. Esas letro por vu sur la skribtablo.**

Esas nula signaturo. Vu regardas la skribtablo e vidas ke esas kuverto sur ol.

Vu ne ankore iras por prenar ica kuverto del skribtablo e lektar la letro qua mustas esar en ol.

Pro quo ne? Pro ke vu pavoras.

Vu vidas altra kozi en la chambro. La lumo ne havas fonto quan vu povas deskovrar. Ol venas de nula loko. Ol ne esas lumo nedireta. La plafono ne reflektas lumo irgamaniere.

Ne esas lumo simila en la loko de ube vu venas. Quo vu intencis per “de ube vu venas”?

Vu klozas vua okuli. Vu dicas a vu, “me esas Norman Hastings. Me esas profesoro asociita de matematiko che la Universitato de California Sudala. Me evas ye duadekekin yari, e ica esas la yaro dekenincent-e-kinadek-e-quar.

Vu apertas vua okuli e regardas itere.

Ta stilo di mobli ne existis en Los Angeles – o en irga loko altra quan vu konocas – ye 1954. Ta kozo en la angulo – vu ne povas mem divinar quo ol esas. Tale vua avulo povis regardar televiziono-aparato.

Vu regardas adinfre vu ipsa, la vesto briletanta qua vartis vu. Per polexo e index-fingro vu palpas olua texuro.

Esas simila a nulo quon vu tushis irgatempe antee.

Me esas Norman Hastings. Ica esas la yaro dekenonacent-e-kinadek-e-quaresma.

Subite, vu mustas savar nemediate.

Vu iras al skribtablo e prenas la kuverto qua jacas sur ol. Vua nomo esas mashin-skribita sur ol: *Norman Hastings.*

Vua manui tremas poke dum vu apertas ol. Ka vu blamas oli?

Esas plura pagini, mashin-skribita. “Kara Norman,” ol komencas. Vu foliumas rapide til la fino por serchar la signatura. Ol esas nesignatita.

Vu retro-foliumas e komencas lektar.

“Ne pavorez. Esas nulo pavorinda, ma esas multo explikenda. Multo quon vu mustas komprenar ante ke la seruro tempal apertos ita pordo. Multo quon vu mustas aceptar e – obediar.

“Vu ja divinis ke vu esas en la futuro – en to quo semblas a vu la futuro. La chambro e la vesti mustis dicir to a vu. Me tale planis to por ke la shoko ne esez tro subita, por ke vu saveskez lo pos plura minuti vice lektez lo hike – e tre probable deskredez to quon vu lektas.

“La ‘vesto-chambreto’ de qua vu jus pazis, quale vu ja saveskis, esas mashino por voyajar tra tempo. De ol, vu pazis aden la mondo di 2004. La dato esas la sepesma di Aprilo, nur kinadek yari del lasta yaro quan vu memoras.

“Vu ne povas retroirar.

“Mi facis to a vu e vu darfas odiar me pro lo, me ne savas. Vu povas decidar to, ma lo ne importas. To quo ya importas, e ne a vu sola, esas altra decido quan tu mustas facar. Me ne esas kapabla facar lo.

“Qua skribas to a vu? Me preferas ne ankore dicar vu. Pos ke vu finos lektar to, quankam lo ne esas signatita (nam me savis ke vu serchos unesme signaturo), me ne bezonas dicar a vu qua me esas. Vu savos.

“Me evas sepadek-e-kin yari. En ica yaro duamil-e-quaresma, me studias ‘tempo’ dum triadek de ta yari. Me kompletigis la unesma mashino por voyajar tra tempo irgatempe konstruktita – e til nun, olua konstrukto, mem la fakto ke ol konstruktesis, esis mea propra sekreto.

“Vu jus partoprenis ye la unesma granda experimento. Vu responsos pri decidar kad esos plu multa experimenti, kad ol devas donesor al mondo, o kad ol devas destruktesor e nulatempe uzesos itere.”

To esas la finajo dil unesma pagino. Vu regardas adsupre dum momento, hezitante pri foliumar til la nexta pagino. Vu ja suspektas to quo venas. Vu foliumas til la nexta pagino.

“Me konstruktis la unesma mashino por voyajar tra tempo ante un semano. Mea kalkuli dicis a me *ke* ol funcionos, ma ne *quale* ol funcionos. Me expektis ke ol sendos kozo ne-chanjota ed integra adretroe en tempo – ol funcionas nur adretroe en tempo ne adavane.

“Mea unesma experimento montris a me mea eroro. Me pozis kubeto metala aden la mashino – olta esis plu mikra kam olca de qua vu jus marchis – e ajustis la mashino por retroiror a dek yari. Me en-swichis la mashino ed apertis la pordo, expektante vidar ke la kubo desaparis. Vicee me vidis ke ol polvigesis.

“Me enpozis altra kubo e retrosendis ol a du yari en la pasinto. La duesma kubo retrovenis nechanjita, ecepte ke ol esis plu nova, plu brilanta.

“To donis la respondo a me. Me expektis ke la kubi retroiros en tempo, e oli facis to, ma ne ye la senco quan me expektis. Ta tri kubi facesis ye cirkume tri yari ante nun. Me retrosendis la unesma a yari ante ke ol existis ye olua formo facita. Dek yari ante nun ol esis erco. La mashino refacis ol ye ita stando.

“Ka vu komprenas quale nia antea teorii di voyajar tra tempo esis eroroza? Ni expektis povar pazar aden mashino por voyajar tra tempo ye, ni dicez, 2004, ajustar ol ye kinadek yari ante nun e lore ekpazar ye la yaro 1954 … Ma lo ne funcionas tale. La mashino ne voyajas en tempo. Nur la kozi en la mashino esas chanjata, e takaze nur ye olia relato ye oli ipsa e ne ye la restajo dil universo.

“Me konfirmis to per mea kobayi, per sendir un de oli, qua evis sis semani, retroe ye kin semani, e ol divenis infanto.

“Me ne bezonas skisar omna mea experimenti hike. Vu trovos arkivo pri oli en la skribtablo e vu povas studiar ol plu tarde.

“Ka vu komprenas nun to quo eventis a vu, Norman?”

Vu komencas komprenar. E vu komencas sudorifar.

La me-o qua skribis ta letro quan vu nun lektas esas vu, vu ipsa ye la evo di sepadek-e-kin yari, en ica yaro di 1954. Vu esas ta homulo qua evas sepadek-e-kin yari, kun vua korpo retroirinta a to quo ol esis ante kinadek yari, kun omna memoraji dum kinadek yari efacita.

Vu inventis la mashino por voyajar tra tempo.

E ante ke vu aplikis ol a vu ipsa, vu facis ica aranjuri por helpar vu orientizar vu. Vu skribis la letro a vu, quan vu nun lektas.

Ma se ta kinadek yari foriris por vu, quo eventis ad omna vua amiki, ad iti quin vu amis? Quo eventis a vua genitori. Quo eventis ad ita puerino quan vu planas – planis -- spozigar.

Vu duras lektar.

“Yes, vu volos savar to quo eventis. Matro mortis ye 1963, Patro ye 1968. Vu mariajis vu a Barbara ye 1956. Me regretas dicar a vu ke el mortis ye nur tri yari plu tarde, ye aeroplanal koliziono. Vu havas un filiulo. Il ankore vivas. Lua nomo esas Walter. Il nun evas quaradek-e-kin yari ed il esas kontisto en Urbo di Kansas.”

Lakrimi eniras vua okuli e dum momento vu ne plus povas lektar.

Vu koaktas vu a relektar.

“Ma retroe al deskovro. Vu komencas vidar ula implikaji. Vu bezonas plu multa tempo por komprenar omna oli.

“Olu ne permisas voyajar tra tempo, quale ni pensis pri voyajo tra tempo, ma olu ya donas a ni nemortiveso di ula sorto. Nemortiveso di ta sorto quan mi donis provizore a ni.

“*Ka lo esas bona?* Ka retroirar al yuna korpo valoras perdo di memoraji di kinadek yari de vivo. La sola maniero ye qua me povas saveskar esas probar, tam balde kam me finos skribar to e facar mea altra preparuri.

“Vu ya savos la respondo.

“Tamen ante ke vu decidez, memorez ke esas altra problemo, plu importa kam la problemo mental. Me intencas la problemo di tro multa personi en la mondo.

“Se nia deskovrajo esas donata al mondo, se omnu qua esas olda o mortanta povas reyuneskor, la populo preske duopleskos singlageneracione. La mondo -- mem lando pasable iluminata quale la nia – voluntus aceptar koaktata preventado di gravideso kom solvuro.

“Se olta donesos al mondo, quale la mondo esas ye 2004, e pos un generaciono esos famino, sufrado, milito. Forsan kompleta krulo di civilizuro.

“Yes, ni atingis altra planeti, ma oli ne konvenas a koloniizo. La steli darfas esar nia respondo, ma ni atingos oli nur pos longa tempo. Kande ni atingos oli uladie, miliardi di planeti habitebla qui mustas existar esos nia respondo … nia salono. Ma antee, quo esas nia respondo?

Ka onu destruktas la mashino? Ma pensez pri vivi sennombra quin ol povas salvar, sufrado quan ol povas preventar. Pensez pri to quo ol signifikus ad homo mortanta pro kancero. Pensez…”

Pensez. Vu finas la letro e vu depozas ol.

Vu pensas pri Barbara, qua mortis ye quaradek-e-kin yari ante nun. E pri la fakto ke vu esis spozo di elu dum tri yari qui nun esas perdita por vu.

Kinadek yari perdita. Vu maledikas la olda homulo di sepadek-e-kin yari qua facis to a vu … qua koaktis vu facar ita decido.

Bitre, vu savas quo ta decido mustas esar. Vu pensas ke ilu savis to anke, e vu saveskas ke ilu povis sekure koaktar vu decidar. Maledikez il, il devis savar.

Tro valoroza por destruktesar, tro danjeroza por donacesar.

La altra respondo esas dolorigive evidenta.

Vu mustas esar la gardero di ca deskovrajo e mantenas ol sekreto til ke ol esos sekura donacesar, til ke homaro diplasos su ad astri ed havos nova mondi populizebla o til ke, mem sen to, homaro atingos stando di civilizo ube ol povos evitar tro-populizado per restriktar la nombro di naski al nombro di morti acidentala -- o voluntala.

Se nula ta kozi eventos pos altra kinadek yari (e kad oli esas probabla tam balde?), vu, kande vu evos sisadek yari, skribos altra letero simila ad olca. Vu subisos altra experienco simila al olca quan vu subisas nun. E vu facos la sama decido, komprenende.

Por quo ne? Vu esos la sama persono itere.

Itere ed itere, por prezervar ica sekreto til ke homaro esos pronta.

Quante ofte vu sidos che skribtablo simila ad olca, pensante la pensi quin vu pensas nun, sentante la chagreno quan vu nun sentas?

Esas klikto che la pordo e vu savas ke la seruro temporal apertesis e vu nun darfas lasar ica chambro, vu darfas komencar nova vivo por vu ipsa vice olta quan vu ja vivis e perdis.

Ma vu nun ne hastas por marchar rekte tra ta pordo.

Vu sidas ibe, gapante blinde rekte avan vu, vidante en la okulo dil mento kolektajo di speguli qui afrontas vu, quale olti en butiko di barbisto, reflektante la sama kozo itere ed itere, diminutante al fora disto.